

Risâle-i Nur´da gayba iman gerçeđi

Ümit Bey: “Risâle-i Nur’un diğer dinî kitaplardan ve tefsirlerden farkı nedir?”

Geçmiş peygamberlerin mesajlarının özünü teşkil eden “İman-ı bilgayb = Gayba İman”, İslâmiyet’in binasını üzerine kurduğu temel inanç sistemidir. Kur’ân’da “Gayba İman”, hem hakikatin esası ve özü olarak hep el üstünde tutulan, hem en temel inanç birimi olarak hep nazara verilen ve önemsenen, hem gaye olarak gösterilen, hem sebep olarak zikredilen, hem insanlığın en büyük mânevî değeri sayılan, hem en umumî kulluk şartı olarak ön görülen en asil değerler bütünüdür. Bu vasfıyla Kur’ân, gayba iman hakikatinin, dünya nezdindeki son, dinamik ve en genç kalesi olarak, asırlardır milyonların elinden, dilinden ve gönlünden düşürmediği tek Mukaddes Kitaptır.

Gayba İman hakikatini birinci plâna alan Kur’ân, bu en asil inanç sistemini akıl temeli üzerine oturtmuş, akla sürekli atıfta bulunmuş, akli referans kabul etmiş ve sürekli insanları akletmeye ve düşünmeye çağırmıştır. Yani Kur’ân, imanın mahalli olan kalple, düşünebilme yeteneğinin mahalli olan aklın izdivacına; yani imanı akli verilerle bütünleştirmeye; yani araştırarak elde edilen doğrulardan beslenen bir iman perspektifine; yani tahkikî imana bin dört yüz seneden beri aynı sıcaklıkta, aynı tazelikte ve aynı değerde önem vermiştir. Esasen akli olan insandan bunu istemek, hiç şüphesiz aklın Hâlık’ının—tâbir caizse—hakkı olmalıdır.

Ancak geçtiğimiz asrın başlarına gelindiğinde, salt pozitif değerleri sloganlaştırarak yola çıkan ve vahye karşı tamamen yabancı ve tamamen inkârcı veya şüpheci olan bir akıl ve düşünce kültürü, batıdan doğuya bütün dünyayı derin sarsıntılara uğrattı. Cesaretini felsefeden alan bu çiğ kültür, her ne kadar batıda Katolik Kilisesinin akli tamamen gözden çıkararak ortaçağ uygulamalarına bir tepki olarak doğmuşsa da, ülkemize ve İslâm ülkelerine Kur’ân’ın “gayba iman” hakikatini inkâr ve tezyif tarzında yansıdı; Kur’ân’a karşı dehşetli bir şüpheciliğin ve inkârın yolunu açtı. Ne acı tecellîdir ki, muhakkak aklın referans alınmasını öğütleyen bir Kitap akıl silâhiyle vurulmaya çalışılıyor ve insanlık “makinelileşmek” adına inkâr uçurumuna sürükleniyordu. Akıl arsızlaşmış, düşünce edep ve disiplinden uzaklaşmıştı.

Oysa Kur’ân bunu asla hak etmemişti.

Öyleyse Kur’ân, “felsefe aklının” tahribatına karşı, ilmin, salim aklın ve iz’ânın

tartışmasız verileriyle savunulmalı; bütün âyetlerinin temelini aldığı gayba iman hakikatine yeni ve çağdaş bir yorum zenginliği getirilmeli ve artık “tahkikî iman”, dünya insanının önüne bir aydınlık vesikası olarak konmalıydı.

İşte Risâle-i Nur böyle bir ortamda, “gayba iman” hakikatinin çağdaş bir davetçisi olarak gün yüzüne çıkmıştır.

Risâle-i Nur, Kur’ân’ın “gayba iman” âyetlerini ilimle temellendirerek; keşfe ve müşahedeye dayalı, ama burhanı, ispatı ve delili de elinden düşürmeyerek; kalbin itminanını önemseyen, ama akıl ve iz’anı da ikna ederek açıklayan ve yorumlayan bir dirayet tefsiri hüviyetiyle, alanında ilktir. Bu vasıflarıyla çağdaşları arasında da tektir.

Risâle-i Nur’a göre, kâinat büyük bir kitaptır. Kâinat kitabının tercümanı Kur’ân’dır.¹ Kur’ân, daha da öte, kâinatın ruhudur ve şuurudur.² Kâinatta zerrelere her şeyden muhtelif pencereler açılarak Allah’ın varlığından ve birliğinden ibaret olan tevhid inancına ulaşmak mümkündür.³ Allah’ın Ehadiyeti, Samediyeti ve diğer bütün isim ve sıfatlarının tecellîlerini tefekkür etmek aklın en asil ve en mühim vazifesidir.

Aklen sabittir ki: Âlemde her bir şey, bütün eşyayı kendi Hâlık’ına verir. Ve dünyada her bir eser, bütün eserleri kendi Müessir’ine verir. Kâinatta yaratılışla ilgili her bir fiil, bütün fiillerin kendi Fail’inin fiilleri olduğunu ispat eder. Varlıklar âleminde tecellisini gördüğümüz her bir İlâhî isim, bütün isimlerin kendi Müsemmasının isimleri ve sıfatları olduğuna işâret eder. Neticede her bir şey, doğrudan doğruya bir Vahdaniyet burhanıdır, Allah’ı tanımak ve bilmek için her şey bir penceredir. Her bir yaratılış fiili, ekser varlıkları ihata edecek derecede geniş, zerreden güneşlere kadar uzun bir Hallâkiyet, yani Yaratma Kanununun ucudur. O cüz’î fiilin sahibi kim ise, bütün mevcudatı ihata eden ve zerrelere güneşlere kadar uzanan küllî kanunlar ile bağlanan bütün fiillerin Fail’i o olmak gerektir. Bir sineği ihya eden, bütün hayvanları îcad eden ve yeryüzünü ihya eden Zat’tan başkası değildir. Mevlevî gibi zerrelere ve atomu döndüren kim ise, bütün mevcudatı zincirleme olarak tahrik eden, güneşi gezegenleriyle gezdiren, aynı Zat olmak gerektir. Çünkü kânun bir silsiledir. Fiiller o kanunla bağlıdır.⁴

Her bir satırında doğrudan kâinat âyetlerini nazara vererek, okuyucusunun zihninde ve dimağında Allah’ın eserlerinden Allah’ın varlığına sayısız pencereler açan Risâle-i Nur, dikkatle mütalâa olunduğunda “zahirden hakikate” geçmek ve gayba tahkikî olarak iman etmek mümkün oluyor.⁵

Dipnotlar:

1- Sözlər, s. 330;

2- Sözlər, s. 103;

3- Mektûbât, s. 317;

4- Mektûbât, s. 320;

5- Mektûbât, s. 27; Mektûbât, s. 340